

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
ПІДПРИЄМСТВА**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконав: студент 491 групи
Спеціальності 073 Менеджмент
Освітньо-професійної програми
«Менеджмент»
Костирка А.Е.

Керівник д.е.н., професор Соловійов А.І.
Рецензент директор ТОВ «Моноліт-
ВВ», Мунтян В.М.

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Поняття, сутність та формування фінансово-економічної безпеки підприємства.....	5
1.2. Організаційно-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства.....	14
1.3. Принципи організації управління фінансово- економічною безпекою підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ВІКОННИЙ ЗАВОД «ОСНОВА»	28
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Віконний завод «Основа».....	28
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності та оцінка рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Віконний завод «Основа».....	38
2.3. Аналіз впливу загроз на фінансово-економічну безпеку ТОВ «Віконний завод «Основа».....	45
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТОВ «ВІКОННИЙ ЗАВОД «ОСНОВА»	54
3.1. Напрями удосконалення управління фінансово- економічною безпекою українських суб'єктів господарювання у сучасних умовах.....	54
3.2. Удосконалення управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Віконний завод «Основа» шляхом оптимізації товарно-матеріальних запасів підприємства.....	55
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи (проєкту) зумовлена тим, що фінансово-економічна безпека є важливою частиною діяльності всіх підприємств незалежно від видів економічної діяльності, тому що кожне підприємство функціонує в умовах динамічних змін, позитивних та негативних впливів різноманітних факторів, посилення взаємозв'язку всіх фінансових, господарських та соціальних процесів в економіці.

Управління фінансово-економічною безпекою підприємства потрібно постійно вдосконалювати. Оскільки її недосконалість безпосередньо впливає на стійкість підприємства і його здатність протидіяти зовнішнім загрозам. А це, в свою чергу, може призвести до наступних плачевних наслідків: неплатоспроможність підприємства та його неієздатність до функціонування і подальшого розвитку.

Окреслена проблема для економічної науки не є новою: сьогодні розроблено низку теоретико-методичних підходів до оцінювання та управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Серед науковців, що займалися виробленням нових й адаптацією існуючих методик аналізу фінансово-економічної безпеки підприємства слід відзначити Андрушків Б.М., Малюту Л.Я., Бондарчука Н.В., Гуменчук М., Вахлакову В.В., Вівчар О.І., Гайдук І.С., Гарбузюк К.Г., Ткаченко С.О., Гаркушу В.О., Єршову Н.Ю., Гбур З.В., Гросул В.А., Антонову О.В., Дмитренко В.І., Шандову Н.В. та ін. Слід зазначити, що на сьогодні в науковій літературі немає єдиної узгодженої думки щодо моделі управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Це зумовлює подальші наукові дослідження у зазначеному напрямку.

Метою кваліфікаційної роботи (проєкту) на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр” є розгляд теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- дослідити поняття, сутність та формування фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розглянути організаційно-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- розглянути принципи організації управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- розглянути загальну характеристику ТОВ «Віконний завод «Основа»;
- провести аналіз фінансових результатів діяльності та виконати оцінку рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Віконний завод «Основа»;
- проаналізувати вплив загроз на фінансово-економічну безпеку ТОВ «Віконний завод «Основа»;
- визначити напрями удосконалення управління фінансово-економічною безпекою українських суб'єктів господарювання у сучасних умовах;
- обґрунтувати удосконалення управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Віконний завод «Основа» шляхом оптимізації товарно-матеріальних запасів підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти, практичний інструментарій управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Структура кваліфікаційної роботи (проекту). Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття, сутність та формування фінансово-економічної безпеки підприємства

Економічна діяльність суб'єктів господарювання у сучасних умовах досить часто потерпає від ризиків, зумовлених впливом зовнішнього середовища, яке має нестабільний характер. Ринок є агресивним зовнішнім середовищем тому, що всі без винятку суб'єкти господарювання намагаються отримати суттєві переваги, інколи використовуючи при цьому незаконні інструменти. Військова агресія РФ та економічна криза ще більш збільшили різного роду небезпеки та загрози діяльності українських підприємств.

Аналіз діяльності вітчизняних підприємств свідчить, що сьогодні перед ними гостро постають питання, пов'язані з виробничою, фінансовою, технологічною, інвестиційною й інформаційною сферами діяльності. При цьому на їх діяльність також впливає порушення логістичних зв'язків через війну, структурна незбалансованість, макроекономічна нестабільність та ін. Тому підприємство для стабілізації фінансового стану повинне значну увагу приділяти своїй фінансово-економічній безпеці.

До недавнього часу поняття «економічна безпека» та «фінансова безпека» майже не використовувалися у вітчизняній економічній науці та не привертали уваги науковців і практиків. Проведені дослідження характеризувалися безсистемністю, вибіркоким та незваженим підходом до розкриття певних аспектів даної проблематики.

Розглянемо більш детально категорії «фінансової» й «економічної» безпеки господарюючих суб'єктів.

Економічна безпека – стан та здатність економічної системи вистояти при небезпеці руйнування її оргструктури та статусу, а також протидіяти перешкодам у досягненні своїх цілей розвитку [3]. На сучасному етапі розвитку питання економічної безпеки актуалізується та не втратило своєї гостроти.

Поняття економічної безпеки суб'єкта господарювання має внутрішньовиробничі та позавиробничі складові (див. рис. 1.1).

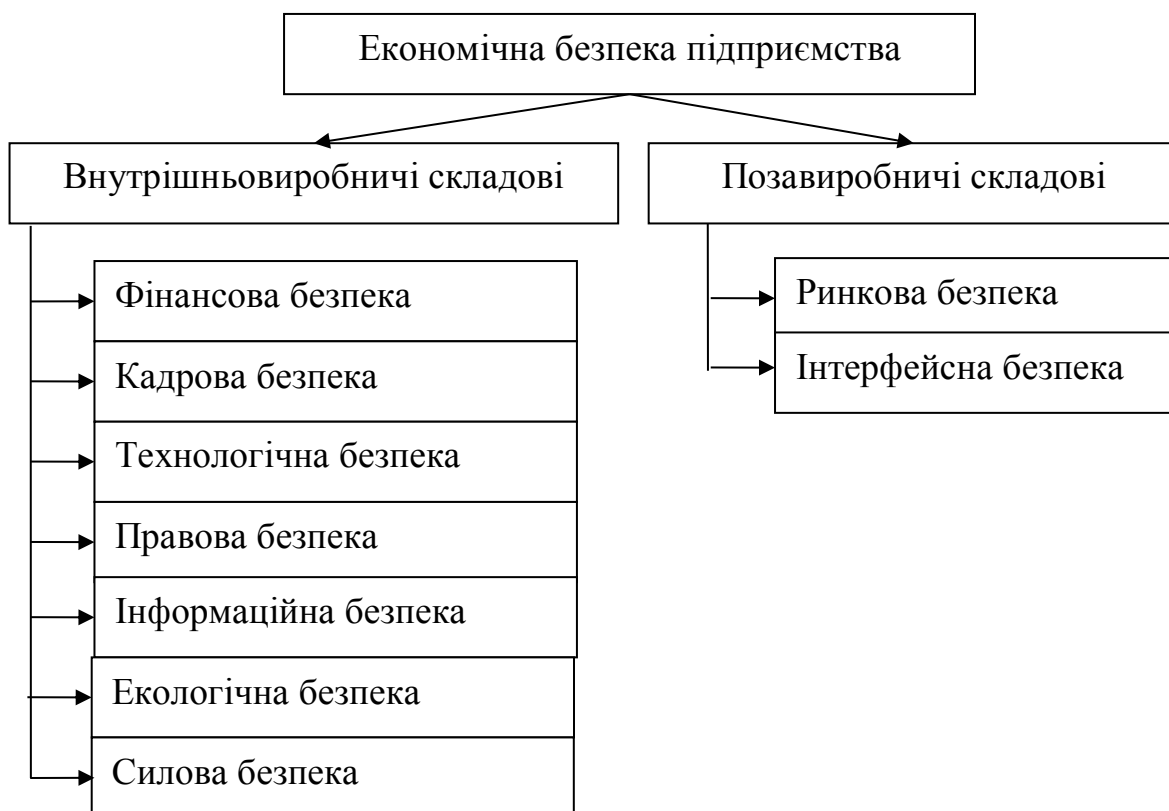

Рис. 1.1. Структура економічної безпеки підприємства

Джерело: побудовано автором на підставі [7]

Як видно з рис. 1.1, економічна безпека підприємства – складна категорія, і тому включає ряд складових. Фінансова безпека – складова економічної безпеки підприємства. При цьому фінансова безпека є однією із найважливіших складових економічної безпеки підприємства, так як фінансова складова в сучасній економіці є основою як на мікро-, так і на макрорівні.

В сучасній економічній літературі немає єдиного трактування поняття «економічна безпека підприємства». Тому з метою структурування й систематизації поняття «економічна безпека підприємства» потрібно провести поглиблений теоретичний аналіз досліджуваної дефініції (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування поняття «економічна безпека підприємства» різними авторами

Автор	Трактування поняття «економічна безпека підприємства»
Підхід: економічна безпека розглядається як стан ефективного використання ресурсів	
Вівчар О. І. [1]	Забезпечення найбільш ефективного використання ресурсів суб'єкта господарювання для запобігання загрозам і створення умов для стабільного функціонування основних його елементів
Гарбузюк К. Г., Ткаченко С. О. [2]	Стан господарчого суб'єкта, при якому він при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від існуючих небезпек та загроз або інших непередбачених обставин і в основному забезпечує досягнення цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарчого ризику
Сніщенко Р. Г. [14]	Захищеність потенціалу підприємства (виробничого, організаційно-технічного, фінансовоекономічного, соціального) від негативної дії зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих економічних загроз, а також здатність суб'єкта до відтворення

Автор	Трактування поняття «економічна безпека підприємства»
Марина А. С., Єланська Н. О., Петренко М. А. [10]	Стан ефективного використання ресурсів підприємства та існуючих ринкових можливостей, що дозволяє запобігати внутрішнім і зовнішнім загрозам і забезпечувати його тривале виживання і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії
Олійник Т. І. [11]	Стан найбільш ефективного використання ресурсів для подолання загроз та забезпечення стабільного функціонування підприємства сьогодні і в майбутньому
Підхід: економічна безпека розглядається як наявність конкурентних переваг	
Данілова Е. І. [3]	Наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства до його стратегічних цілей і завдань
Підхід: економічна безпека розглядається як стан виробничої системи	
Живко З. Б. [12]	Стан виробничо-економічної системи, при якому функціонують механізми запобігання чи зменшення ступеня впливу погроз стабільності функціонування і розвитку підприємства
Ярмак О. В. [20]	Такий стан розвитку економічної системи, який забезпечує її ефективне функціонування засобом належного використання внутрішніх і зовнішніх чинників, а також здатність результативного протистояння негативному зовнішньому впливу

Автор	Трактування поняття «економічна безпека підприємства»
Ситник Г. В. [6]	Сукупність властивостей стану виробничої підсистеми економічної системи, яка забезпечує можливість досягнення цілей всієї системи
Підхід: економічна безпека розглядається як стан економічного розвитку	
Дідик А. М. [7]	Міра гармонізації в часі й просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів навколишнього середовища, які діють поза межами підприємства
Підхід: економічна безпека розглядається як стан захищеності діяльності підприємства	
Денисенко М. П., Третяк Є. В. [4]	Захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності
Іванова Н. С. [8]	Стан захищеності його діяльності від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також здатність адаптуватися до існуючих умов, які не впливають негативно на його діяльність
Підхід: економічна безпека розглядається як стан захищеності інтересів	
Драган О. І. [17]	Стан захищеності життєво-важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки або економічних погроз

Джерело: побудовано автором

Таким чином, дослідивши формулювання даного поняття багатьма вітчизняними науковцями, можна зробити наступний висновок: економічна безпека підприємства є комплексною характеристикою, під якою розуміють захищеність всіх різновидів потенціалу підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також стабільність функціонування та ефективний розвиток. Зміст поняття «економічна безпека підприємства» містить у собі систему певних засобів, які забезпечують економічну стабільність та конкурентоспроможність підприємства, а також призводять до підвищення рівня добробуту його працівників.

В табл. 1.2 систематизовано трактування поняття «фінансова безпека підприємства» різними авторами і виділено ряд підходів до його визначення.

Таблиця 1.2

Трактування поняття «фінансова безпека підприємства» різними авторами

Автор	Трактування поняття «фінансова безпека підприємства»
	Підхід: фінансова безпека розглядається як складова економічної безпеки підприємства
Вівчар О. І. [1]	Фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки підприємства, яка полягає у наявності такого його фінансового стану, який характеризується: збалансованістю та якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз
Соломіна Г. В. [16]	Фінансова безпека підприємства – це важлива складова частина економічної безпеки, що базується на незалежності, ефективності, а також конкурентоспроможності підприємства

Автор	Трактування поняття «фінансова безпека підприємства»
	<p>Підхід: фінансова безпека розглядається як стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність, тощо</p>
Данілова Е. І. [3]	<p>Фінансова безпека підприємства – це фінансовий стан, який характеризується:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, котрі використовуються підприємством; 2) стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; 3) здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; 4) забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.
Дмитренко В. І. [5]	<p>Фінансова безпека підприємства – це кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному й перспективному періодах</p>

Автор	Трактування поняття «фінансова безпека підприємства»
Живко З. Б. [12]	Фінансова безпека підприємства – це визначений якісно та кількісно рівень фінансового стану підприємства та діяльність, направлена на досягнення даного стану, який характеризується збалансованістю і якістю використання фінансових інструментів економічної системи та забезпечує її здатність реалізувати свою місію й забезпечувати стабільний розвиток
Підхід: фінансова безпека розглядається як здатність здійснювати ефективно і стабільно свою діяльність	
Сніщенко Р. Г. [15]	Фінансова безпека розглядається як здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків
Ярмак О. В. [20]	Сутність фінансової безпеки полягає у здатності підприємства здійснювати свою господарську, в т.ч. й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів

Джерело: побудовано автором

Отже, фінансову безпеку підприємства у загальному вигляді представляють як механізм, який з одного боку забезпечує стабільність фінансової системи підприємства за допомогою використання захисних фінансових інструментів, а з іншого боку – забезпечує ефективність діяльності підприємства шляхом організації раціонального використання його фінансових ресурсів.

Фінансова складова безпеки підприємства – внутрішньовиробнича функціональна складова економічної безпеки. Фінансова складова безпеки підприємства вважається головною, так як за ринкових умов господарювання саме фінанси є «двигуном» економічної системи.

На тлі зазначеного економічна діяльність кожного підприємства, як і саме його існування, суттєво залежать від здатності контролювати внутрішні бізнес-процеси з метою ефективного використання наявних обмежених ресурсів для досягнення тактичних та стратегічних цілей, а також протистояти негативному впливу динамічного зовнішнього середовища. Тому для підприємств актуальною є проблема управління саме фінансово-економічною безпекою.

Отже, фінансово-економічна безпека підприємства (бізнесу) представляє собою захищеність його потенціалу (фінансово-економічного, виробничого, організаційно-технічного та соціального) від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, прямих чи непрямих потенційних економічних загроз. Фінансово-економічна безпека підприємства (бізнесу) також характеризує здатність суб'єкта господарювання до відтворення.

Завдяки формування системи фінансово-економічної безпеки стає можливим створювати безпечні умови розвитку. Таким чином, управління фінансово-економічною безпекою (ФЕБ) підприємства стає важливою передумовою для забезпечення його сталого економічного розвитку. Серед усього різноманіття компонентів безпеки саме фінансово-економічній складовій належить вирішальне місце, так як

вона є системним поняттям і складається із взаємообумовлених зв'язків: фінансово-економічної безпеки держави, населення (суспільства), галузі, регіону, підприємства та особи.

1.2. Організаційно-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Ефективність управлінських рішень керівництва підприємства залежить від інформаційних джерел, якими володіють менеджери цього підприємства. Для інформаційного забезпечення управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства використовують наступні методичні прийоми:

- аналіз фінансової діяльності;
- фінансовий та управлінський облік;
- оперативний облік;
- особливі способи перевірки достовірності інформації, які необхідні для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

З метою забезпечення необхідного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства узагальнення інформації має здійснюватися в інформаційному центрі, який спеціалізується на зборі, перевірці, обробці та наданні інформації окремим користувачам залежно від їх потреб. Проте формування на підприємстві масштабної ефективної системи управління вимагає значних зусиль управлінського персоналу [2].

В області інформаційних технологій можна виділити наступні найбільш поширені проблемні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства:

- перешкоди від програмного забезпечення;
- відсутність регламентованого доступу до бази даних;

- відсутність регулювання користувачів інформації;
- відсутність реєстрації змін у програмному забезпеченні;
- відсутність дублювання важливих електронних документів в друкованому вигляді, тобто на документальних носіях інформації;
- відсутність схем інформаційної підтримки різних рівнів управління;
- часті поліпшення одного й того ж програмного забезпечення різноманітними особами.

В управлінні фінансово-економічною безпекою підприємства інформаційна підтримка представляє собою не тільки сукупність джерел інформації та економічних параметрів, а й процеси групування та обробки зібраної інформації, необхідних для прийняття керівництвом ефективних управлінських рішень. Знайти ресурси, які підприємство зможе використовувати для підвищення ефективності свого бізнесу, можна за допомогою інформаційного інструментарію з пошуку виробничих ресурсів.

Проте втрата інформації може призвести до руйнування підприємства, а погіршення її параметрів може призвести до вкрай небажаних наслідків, наприклад, пов'язаних з недотриманням умов контрактів, розривом партнерських відносин (угод), втратами вигідних договорів (контрактів), невиконанням рішень, що стали неефективними через розкриття конфіденційної інформації. Як наслідок, підприємство матиме величезні фінансові втрати, що залишають слід не лише в обсягах виробництва та реалізації, а й шкодять авторитету та діловій репутації підприємства, що може привести до банкрутства підприємства або виникнення більш жорстких не вигідних умов для отримання кредитів, а також до появи труднощів у співпраці з контрагентами.

Більшість господарюючих суб'єктів вирішення проблем із забезпечення власної фінансово-економічної безпеки пов'язують саме зі створенням на підприємстві сучасної системи інформаційної безпеки,

яка здатна сприяти нейтралізації факторів погроз фінансово-економічній безпеці, уникнення несанкціонованого доступу до інформації підприємства та захисту комерційної таємниці.

З огляду на змістовність процесу формування інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки господарюючих суб'єктів, слід відмітити, що взагалі будь-яка система повинна характеризуватися комплексністю щодо захисту та передбачати ряд заходів, що можуть забезпечити:

- постійне дослідження напрямків поширення інформації, доступу персоналу підприємства до інформації з метою раннього виявлення і запобігання ймовірності витоку інформації за межі підприємства;

- безперервний моніторинг інформаційних потоків, пов'язаних з комерційною таємницею господарюючого суб'єкта, для прогнозування можливості незаконного втручання до обробки інформаційних ресурсів, що може привести до знищення інформації або її перекручення;

- організація процесу безперебійного інформаційного забезпечення господарюючого суб'єкта;

- прогноз динаміки і тенденцій розвитку можливостей підприємства з метою встановлення факту щодо незаконного придбання об'єкту інтелектуальної власності підприємства;

- запровадження на підприємстві заходів плану управління безпекою для забезпечення сталого рівня фінансово-економічної безпеки в усіх його компонентах та ін.

Слід відмітити, що постійна надійна захищеність інформації можлива тільки за умови створення спеціальної системи фінансово-економічної безпеки, яка побудована з урахуванням специфічних особливостей кожного господарюючого суб'єкта (організаційної структури підприємства, обсягу і характеристик його інформаційних ресурсів, кількості та характеру виконуваних робіт або наданих послуг, функціональних обов'язків персоналу, характер замовників тощо) та

здатна забезпечити на підприємстві комплексну охоронну діяльність на усіх етапах циклу економічної системи загалом [1].

Фундамент фінансово-економічної безпеки підприємства – це його обліково-аналітичне забезпечення. В загалі, інформаційно-аналітичне забезпечення потрібно розглядати як гарантування своєчасного отримання та передачі якісної інформації у межах системи управління внутрішнім і зовнішнім користувачам для успішної діяльності, а також коригування стратегії та тактики бізнесу.

В результаті проведеного дослідження визначено основні концептуальні аспекти системи обліково-аналітичного забезпечення якісного управління фінансово-економічною безпекою будь-якого підприємства незалежно від форми власності (див. рис. 1.2).

Наразі пріоритетним у системі управління суб'єктом підприємницької діяльності є його інформаційно-аналітичне забезпечення, в основі якого – обліково-аналітичне забезпечення підприємства [4]. Загальноприйнята організація обліку інформації забезпечує оцінку результатів діяльності підприємства, оперуючи при цьому структурованою інформацією ретроспективного характеру. Проте цього недостатньо для прийняття ефективних управлінських рішень в умовах, що постійно змінюються. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємства повинно об'єктивно відображати стан цього підприємства в будь-який момент часу та будь-якого рівня деталізації, враховувати потенційні загрози з боку зовнішнього бізнес-середовища.

Стратегічні інформаційні потреби будь-якого підприємства охоплюють вхідні інформаційні потоки, які характеризують як внутрішнє, так і зовнішнє середовище. Слід відмітити, що стратегічний розвиток суб'єкта господарювання безпосередньо пов'язаний з процесом управління вартістю підприємства. Тому інформація повинна слугувати оцінці потенціалу підприємства і вибору напрямів його стратегічного розвитку.

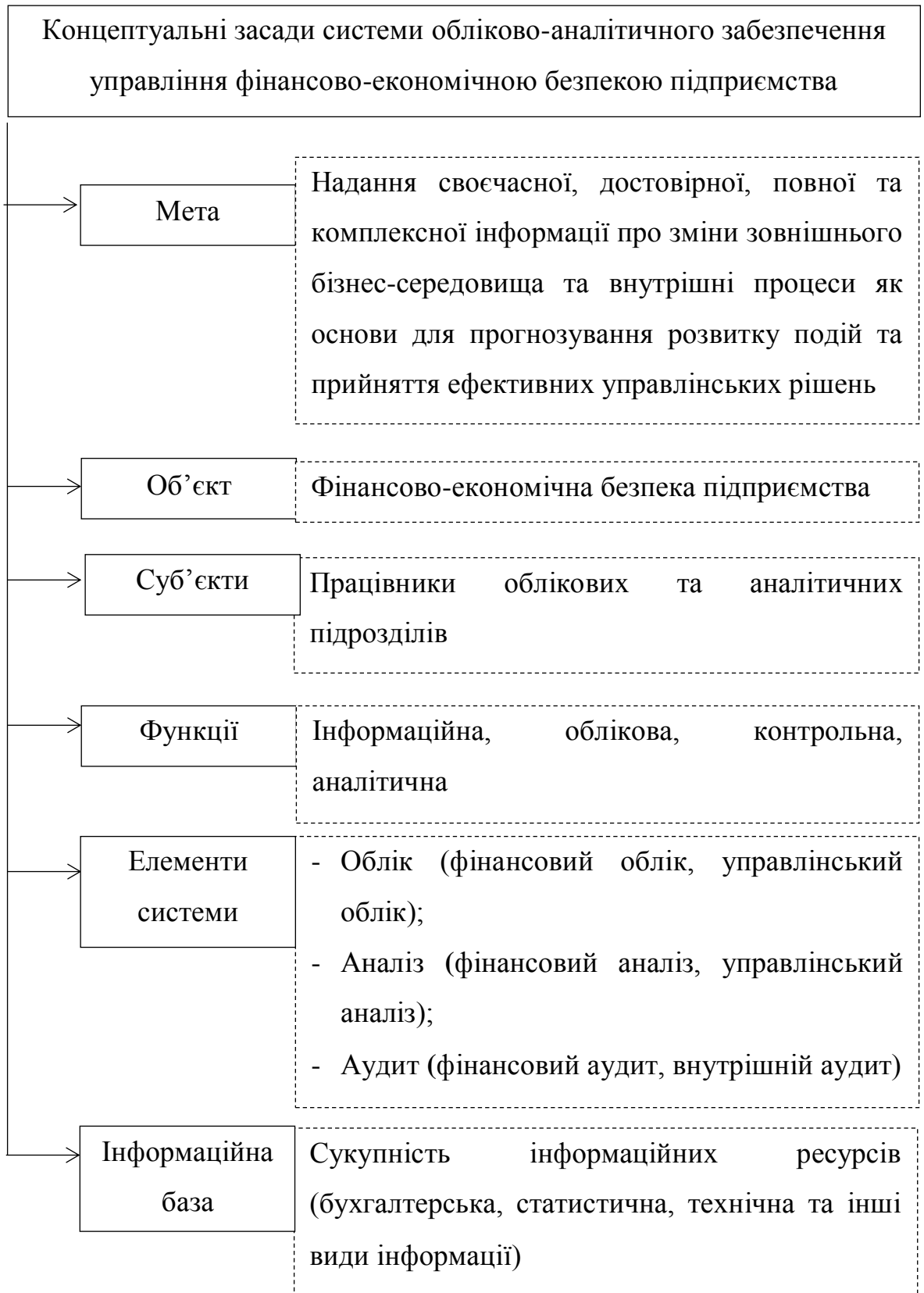

Рис. 1.2. Концептуальні засади системи обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Джерело: побудовано автором на підставі [5]

Динамічний розвиток інформаційних технологій, опановуючи нові, зокрема, віртуальні, середовища різноманітних просторів, здійснює інтенсивний вплив на суспільну діяльність та набуває все більшої значущості у міжнародних і міждержавних відносинах, в екзогенній та ендогенній діяльності організацій, установ та підприємств, у спілкуванні громадян.

У сучасних умовах воєнного стану особливо гостро постає потреба формування засад національної безпеки.

Інформаційна безпека, як базова складова національної безпеки (див. рис. 1.3) – це комплекс процедур, технологій та інструментів, що захищають інформацію (приватну, корпоративну, державну) від несанкціонованого доступу.

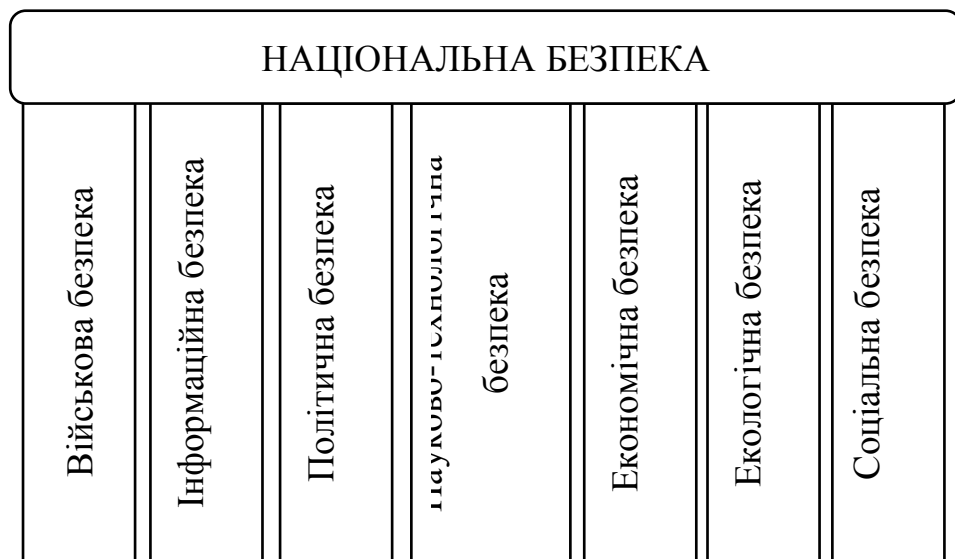

Рис. 1.3. Складові національної безпеки

Джерело: побудовано автором

Інформаційна сфера та кіберпростір є базовими сферами інформаційної, політичної, економічної, воєнної діяльності окремих громадян, організацій, установ та підприємств, корпорацій, спільнот, держав, наднаціональних структур.

Сучасний розвиток інформаційних технологій, сприяючи інтенсифікації процесів отримання, обробки й зберігання інформації, обумовив потребу забезпечення захисту інформації, приватної, комерційної, державної. Адже, інформація, як потужна сила в суспільному середовищі, маючи, зокрема, потенціал для й для дестабілізації суспільства, може бути джерелом політичних і соціальних загроз.

Характерне для сьогодення зростання використання окремими державами та міжнародними організаціями інформаційних технологій у воєнно-політичних цілях, зокрема для здійснення дій, які суперечать міжнародному праву, спрямовані на підрив суверенітету політичної і соціальної стабільності, а також територіальної цілісності, створюють загрозу миру, регіональній та глобальній безпеці.

Забезпечення наявності достатнього потенціалу у кіберпросторі – базовий чинник стабільного економічного державного розвитку.

Формування фінансово-економічної й інформаційної безпеки є базовими функціями держави, та, як зазначено у Конституції України (стаття 17), є справою всього Українського народу, адже в умовах воєнного стану загрози безпеці країни в інформаційній сфері, особливо в аспекті протидії руйнівному інформаційному впливу в умовах новітніх технологій гібридної війни, викликів глобалізації і вільного обігу інформації актуалізують потребу інноваційних підходів до розвитку інформаційного простору та формування системи захисту.

Інформаційна безпека, як невід’ємна складова кожної зі сфер національної безпеки, є запорукою сталого розвитку та економічного зростання.

Стратегією інформаційної безпеки, затвердженої 21.12.2021 р. передбачено формування передумов щодо забезпечення національної інформаційної безпеки, її інформаційного простору з метою захисту суверенітету держави і територіальної цілісності України.

Інформація – стратегічний ресурс, саме тому питанню захисту інформації наразі приділяється так багато уваги, зокрема:

- на період дії воєнного стану обмежено деякі конституційні права та свободи, передбачені рядом статей Конституції України, зокрема щодо доступу до публічної інформації;

- заборонено поширювати інформацію щодо переміщення чи розміщення Збройних Сил України. Законом за розповсюдження такої інформації передбачено кримінальну відповідальність.

Формування інформаційної безпеки в умовах воєнного стану є комплексною політико-правовою та практичною діяльністю суб'єктів владних повноважень, спрямованою на захист держави, суспільства і людини.

Державна інформаційна політика щодо забезпечення ефективності інформаційної безпеки у період воєнного стану повинна формуватись з дотриманням принципу багаторівневого захисту та ґрунтуватись на скоординованих діях та плідній співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнесу, ЗМІ та громадянського суспільства. Саме така узгоджена діяльність є запорукою ефективності інформаційної політики в умовах війни.

Таким чином, з метою формування засад інформаційної безпеки необхідні:

- ідентифікація дестабілізуючих чинників та загроз;
- ґрунтовний їх аналіз;
- системний моніторинг екзогенного й ендогенного інформаційного простору;

- ефективний план протидії екзогенним інформаційним впливам на населення;

- дієва система впровадження механізмів інформаційної політики щодо виявлення й нейтралізації загроз національним інтересам та національній безпеці країни в інформаційній сфері;

- дієва система впровадження механізмів інформаційної політики щодо задоволення національних інтересів України в усіх сферах життєдіяльності держави;

- захист об'єктів критичної інфраструктури, зокрема від кібератак.

Таким чином, тільки системний підхід щодо управління інформаційним забезпеченням фінансово-економічної безпеки як підприємства зокрема, так і країни загалом, коли всі учасники процесу, особливо в кризових, форс-мажорних, конфліктних та нестабільних ситуаціях, будуть відповідально ставитися до необхідності забезпечення інформаційної, особистої і фінансово-економічної безпеки в цілому, дозволить отримати позитивні результати. Тому для задоволення зазначених потреб ТОП-менеджменту і фахівцям служби фінансово-економічної безпеки підприємства вважаємо за доцільним ретельне освоєння й ефективне застосування інструментарію управління підприємством, персоналом і системою фінансово-економічної безпеки в господарській діяльності.

1.3. Принципи організації управління фінансово-економічною безпекою підприємства

В сучасних умовах господарювання перед кожним підприємством стоїть завдання забезпечити стабільність функціонування і досягнення головних цілей та завдань своєї діяльності. Це зумовлює необхідність постійного дотримання відповідного рівня фінансово-економічної безпеки господарюючого суб'єкта, який залежить, насамперед, від того, чи спроможні керівництво і менеджери підприємства запобігти та протистояти можливим загрозам, а також ліквідувати наслідки об'єктивних та суб'єктивних негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Залежно від рівнів фінансової сталості підприємства виділяють п'ять рівнів фінансово-економічної безпеки (див. табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація і характеристика рівнів фінансової сталості та фінансово-економічної безпеки підприємства

Рівень		Характеристика рівня
фінансової сталості підприємства	фінансово-економічної безпеки	
Абсолютна фінансова сталість	Абсолютна фінансово-економічна безпека	Підприємству достатньо власних оборотних засобів для функціонування
Нормальна фінансова сталість	Нормальна фінансово-економічна безпека	Підприємству практично достатньо власних оборотних засобів
Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий рівень фінансово-економічної безпеки	Підприємству недостатньо власних оборотних засобів, тому воно залучає середньострокові та довгострокові позики і кредити
Критичний фінансовий стан	Критичний рівень фінансово-економічної безпеки	Підприємство, окрім середньострокових та довгострокових позик і кредитів, залучає короткострокові
Кризовий фінансовий стан	Кризовий рівень фінансово-економічної безпеки	Підприємство не може забезпечити фінансування своєї діяльності ані власними, ані залученими засобами

Джерело: побудовано автором на підставі [14]

Необхідно зазначити, що процес забезпечення фінансово-економічної безпеки господарюючого суб'єкта базується на механізмі її управління, який представляє собою сукупність станів і процесів, що формують управління задля протидії небезпекам, загрозам і ризикам [15].

Головною метою управління фінансово-економічною безпекою господарюючого суб'єкта є забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування, формування високого потенціалу розвитку та зростання в майбутньому.

Управління фінансово-економічною безпекою господарюючого суб'єкта пропонується здійснювати у двох режимах (див. рис. 1.4).

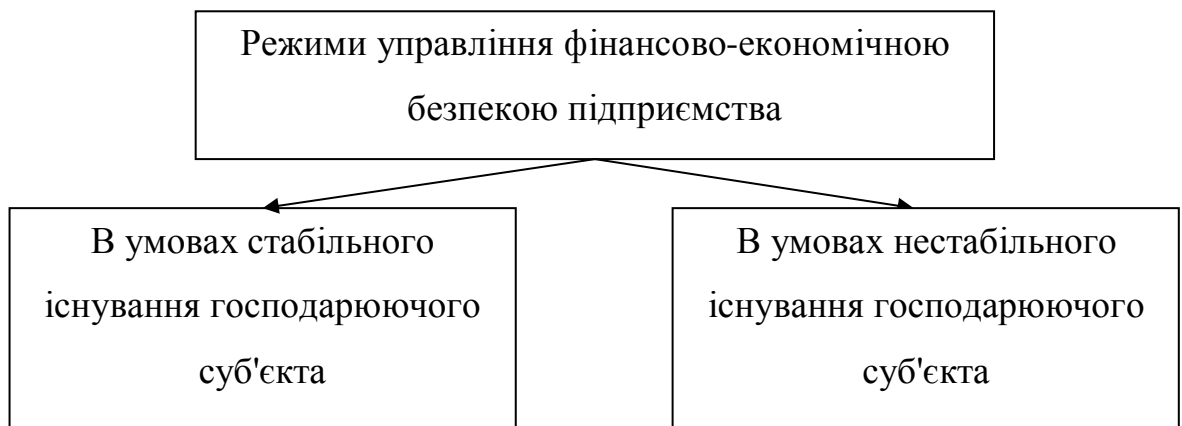

Рис. 1.4. Режими управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Джерело: побудовано автором

Управління фінансово-економічною безпекою представляє собою процес у життєдіяльності господарюючого суб'єкта, що:

- регулює збалансованість показників ліквідності та платоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі;
- сприяє досягненню достатнього рівня фінансової незалежності господарюючого суб'єкта;

- дозволяє витримати наплив зовнішніх негативних економічних факторів та протистояти їм;
- урівноважує поточні питання щодо потреби у фінансових ресурсах та їх ефективного використання [16].

Важливою функцією управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів також є здатність побудувати ефективну систему фінансового менеджменту, яка сприятиме прийняттю максимально чітких і необхідних фінансових рішень.

Принципи організації процесу управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів наведено на рис. 1.5.

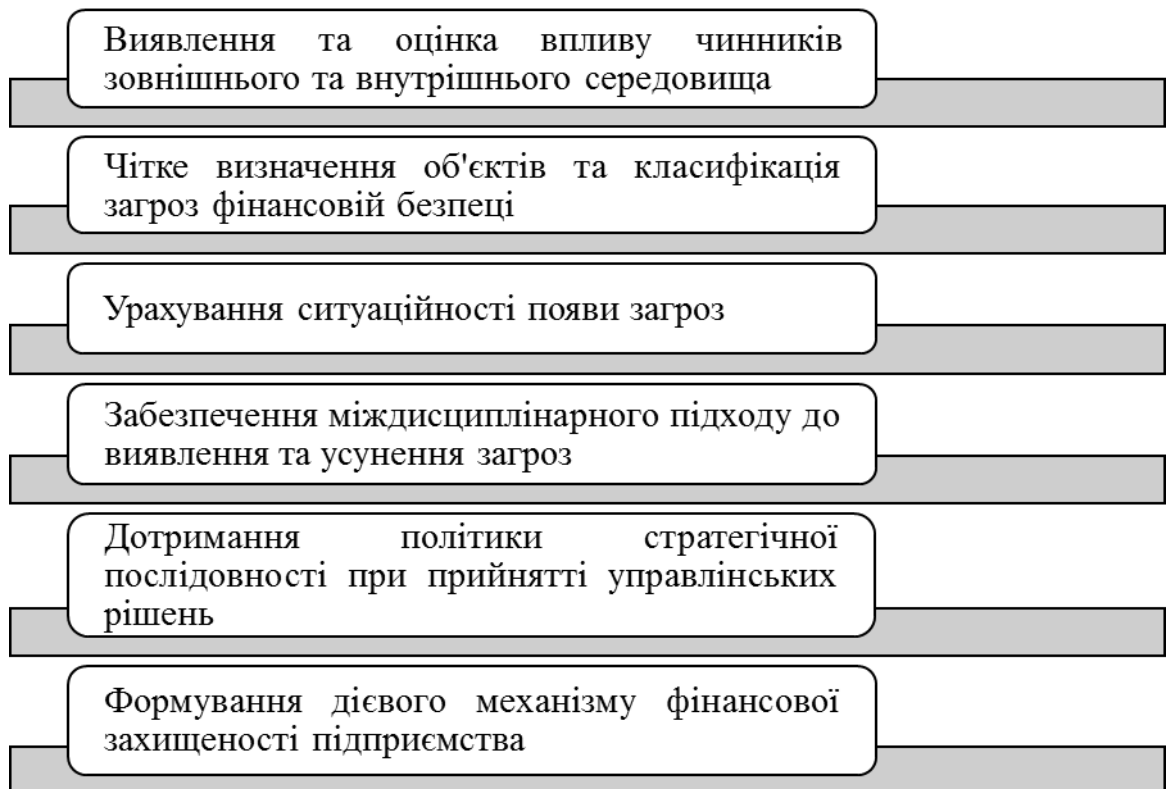

Рис. 1.5. Принципи організації процесу управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів

Джерело: побудовано автором

Важливою умовою для ефективного менеджменту є чітке дотримання зазначених принципів.

Впровадження перерахованих постулатів у процес управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів сприяє побудові механізму, який діє для запобігання чи подолання загроз зовнішнього і внутрішнього середовищ [19].

Організація фінансово-економічної безпеки діяльності та розвитку господарюючого суб'єкта повинна здійснюватися з урахуванням впливу окремих факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Оскільки чинники впливу можуть змінюватися та мають різноплановий характер, то доцільно визначитись із системою показників, що мають суттєве значення і вплив на підтримку діяльності й усталеного розвитку виробничих систем. Враховуючи багатогранність категорії фінансово-економічної безпеки, складність взаємозв'язків та взаємозалежності її елементів, неможливо відразу визначити усі потенційні загрози. Складність визначення змістовності загроз фінансово-економічній безпеці господарюючих суб'єктів спричинена тим, що ці загрози є результатом мотивів і дій різних суб'єктів ринку: держави, контрагентів, фінансових установ [2]. Тому стратегія фінансово-економічної безпеки повинна чітко визначити об'єкти і рівень загроз на ці об'єкти, які спричиняються діями зовнішнього і внутрішнього середовища та способами забезпечення безпеки кожного господарюючого суб'єкта.

Враховуючи базові принципи процесу управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів слід зазначити, що найважливішим є формування дієвого механізму фінансово-економічної захищеності господарюючого суб'єкта, який ґрунтується на принципах системності, комплексності, послідовності, динамічності, об'єктивності, оптимальності та конструктивності [4].

Фактори, які здійснюють вплив на фінансово-економічну безпеку господарюючого суб'єкта – різноманітні та мають певну специфіку в галузях економіки. Проте є типові, загальні фактори, які впливають на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства (див. рис. 1.5).

Рис. 1.5. Загальні, типові фактори, що впливають на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства

Джерело: побудовано автором

Отже, забезпечення оптимального рівня фінансово-економічної безпеки господарюючого суб'єкта можливо лише за чіткого і грамотного управління із врахуванням його принципів, які мають бути основою цього процесу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ВІКОННИЙ ЗАВОД «ОСНОВА»

2.1. Загальна характеристика ТОВ «Віконний завод «Основа»

ТОВ «Віконний завод «Основа» є провідним виробником світлопрозорих конструкцій в Україні.

За 16 років роботи група заводів компанії «Основа» завоювала довіру та визнання серед партнерів і клієнтів в сегменті ринку пластикових вікон і дверей завдяки стабільній роботі, розумній ціновій політиці та високій якості продукції. Дилерська мережа компанії «Основа» реалізує продукцію під торговельною маркою «OSNOVA» та охоплює 10 областей України.

Виробнича площа цехів віконного заводу «Основа» – 20000 м². Логістичний центр ТОВ «Віконний завод «Основа» займає площу більше 1000 м². Група заводів компанії «Основа» має власний спеціалізований автопарк.

Компанія «Основа» також займається власним виробництвом склопакетів. Виробнича потужність компанії «Основа» дозволяє виготовляти 1800 вікон та 3000 склопакетів за добу. Виробництво продукції здійснюється на європейських автоматизованих лініях з виробництва металопластикових конструкцій, а саме на устаткуванні фірми «SCHIRMER», «Aluma», «LISEC», «Sturtz», «Bavelloni». Компанія «Основа» користується програмним забезпеченням «WINKHAUS» [13].

ТОВ «Віконний завод «Основа» пропонує широку лінійку продукції для клієнтів, різних за потребами та фінансовими можливостями, а саме:

- металопластикові вікна і двері, а також аксесуари до них;
- жалюзі;
- алюмінієві конструкції;
- фасадні та розсувні системи;
- ролети;
- гаражні ворота;
- автоматика.

Всі профільні групи торгівельної марки «OSNOVA», які були або поставлені, або вироблені в Україні – відповідають основним вимогам шумоізоляції і теплоізоляції, безпечні для здоров'я людей, тому що виготовлені за унікальною технологією «Грінлайн». Свинець, що традиційно використовується при виготовленні полівінілхлоридних профілів (ПВХ-профілів), замінений на безпечне поєднання «кальцій – цинк». Профілі ТОВ «Віконний завод «Основа» надовго зберігають приємний блиск та первинну красу.

Вся продукція заводів компанії «Основа» сертифікована та має сертифікат якості ISO 9001. ТОВ «Віконний завод «Основа» був переможцем Національної виставки якості продукції «100 кращих товарів України» у номінації «Промислові товари для населення (ПВХ – конструкції)».

Юридична адреса віконного заводу «Основа» у центральному регіоні: м. Біла Церква, вул. Леваневського, 85 [13].

Вид економічної діяльності ТОВ «Віконний завод «Основа» – це виробництво будівельних виробів із пластмас. Код ЄДРПОУ: 34906567. Галузь згідно КВЕД-2010 – Клас 22.23 «Виробництво будівельних виробів із пластмас», який включає наступні види діяльності:

- виробництво будівельних виробів із пластмас, в тому числі:
 - 1) дверних та віконних блоків, опалубки, ставень;
 - 2) контейнерів та ємностей;
 - 3) пластмасових покриттів для стін, стель і підлог у вигляді рулонів, пластин, плиток або інших форм та ін.;
 - 4) пластмасових санітарно-технічних виробів: ванни, раковини, душові кабінки, унітази, водозливні бачки та ін.;
- виробництво еластичних покриттів: вініл, лінолеум;
- виробництво штучного каменю із пластмас – наприклад, штучного мармуру;
- виробництво металопластикових вікон [13].

ПП «Основа-Р» – філія ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України.

Штатна кількість працівників ПП «Основа-Р» у 2021 році – 6 осіб, а в 2022 році – 9 осіб.

На основі даних фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» зробимо порівняльний аналіз фінансових результатів діяльності ПП «Основа-Р» за 2021 рік (9 місяців роботи – з квітня по грудень) та 2022 рік (9 місяців роботи – з квітня по грудень) в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Порівняльний аналіз фінансових показників діяльності
ПП «Основа-Р» за 2021-2022 роки**

Показники	2021 рік (9 місяців роботи – з квітня по грудень)	2022 рік (9 місяців роботи – з квітня по грудень)	Відхилення (+, -)	
			абсолютне	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	18664,6	28666,0	+10001,4	+53,6
Інші доходи, тис. грн.	-	2,5	+2,5	-
Разом доходи, тис. грн.	18664,6	28668,5	+10003,9	+53,6

Продовження табл. 2.1

Показники	2021 рік (9 місяців роботи – з квітня по грудень)	2022 рік (9 місяців роботи – з квітня по грудень)	Відхилення (+, -)	
			абсолютне	відносне, %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	17983,8	26008,8	+8025	+44,6
Інші операційні витрати, тис. грн.	341,4	2606,9	+2265,5	+663,6
Разом витрати, тис. грн.	18325,2	28615,7	+10290,5	+56,2
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	339,4	52,8	-286,6	-84,4
Податок на прибуток, тис. грн.	43,1	9,5	-33,6	-77,9
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	296,3	43,3	-253,0	-85,4

Джерело: побудовано та розраховано автором на підставі [13]

Дані табл. 2.1 свідчать про те, що у 2021 році доходна частина філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» склала 18664,6 тис. грн., витратна частина – 18325,2 тис. грн. Таким чином, у 2021 році ПП «Основа-Р» отримало прибуток в сумі 339,4 тис. грн.

У 2022 році доходна частина філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» склала 28668,5 тис. грн.,

витратна частина – 28615,7 тис. грн. Отже, у 2022 році ПП «Основа-Р» отримало прибуток в сумі 52,8 тис. грн.

Таким чином, можна зробити висновок, що філія ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» як в 2021, так і в 2022 роках – прибуткове підприємство. Проте розмір чистого прибутку в 2022 році у порівнянні з 2021 роком зменшився на 253,0 тис. грн., тобто на 85,4 %.

На основі даних фінансового звіту зробимо порівняльний аналіз фінансових показників діяльності філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» на рис. 2.1.

тис. грн.

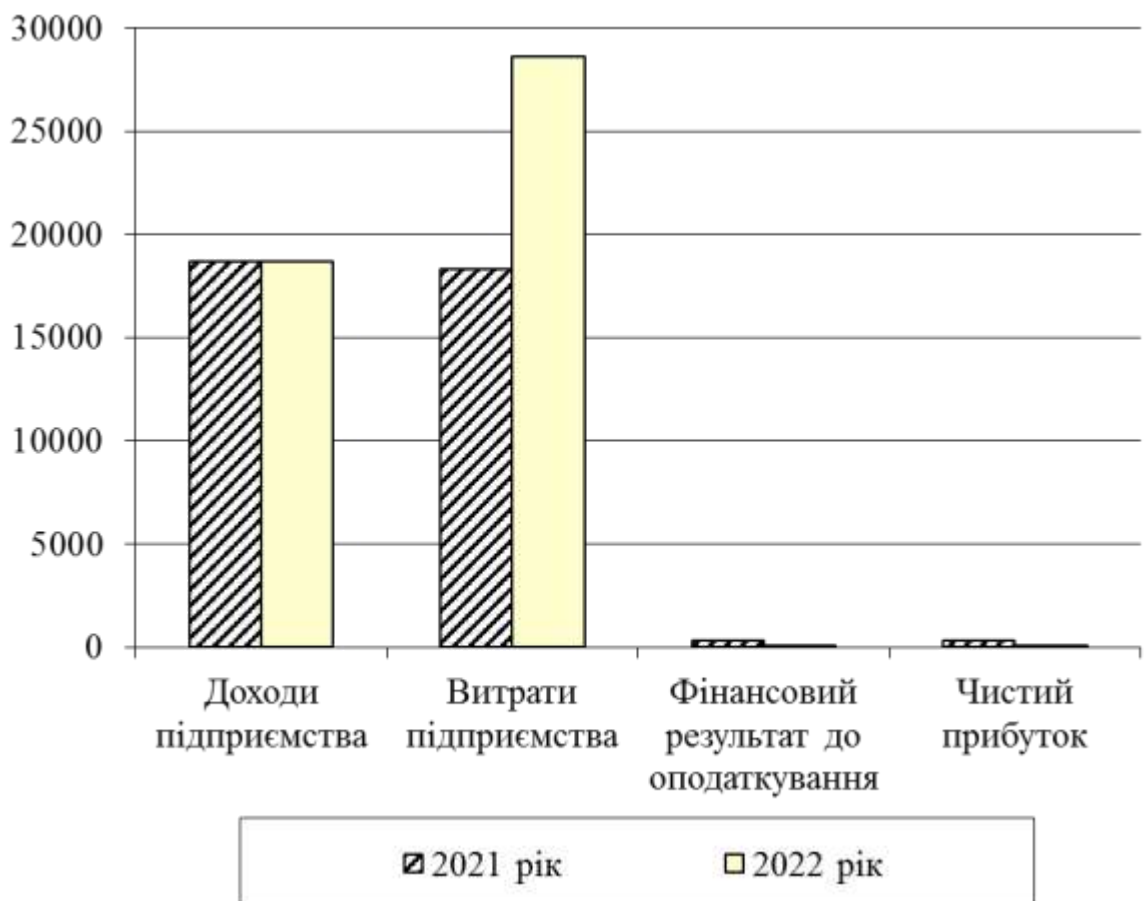

Рис. 2.1. Динаміка фінансових показників діяльності ПП «Основа-Р» за 2021-2022 роки

Джерело: побудовано автором на підставі [13]

Аналіз динаміки доходів філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у розрізі за місяцями в 2021 році (за 9 місяців роботи підприємства – з квітня по грудень) проведемо в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Аналіз динаміки доходів філії ТОВ «Віконний завод «Основа»
у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у розрізі
за місяцями в 2021 році (за 9 місяців роботи – з квітня по грудень)**

Місяць	Дохід підприємства без ПДВ, грн.	Ланцюговий абсолютний приріст, грн.	Ланцюговий темп приросту, %	Абсолютне значення 1 % приросту, грн.
Квітень	0	-	-	-
Травень	0	0	-	0
Червень	1634503,82	+1634503,82	-	0
Липень	2095459,20	+460955,38	+28,2	16345,04
Серпень	2018563,88	-76895,32	-3,7	20954,59
Вересень	3838604,71	+1820040,83	+90,2	20185,64
Жовтень	2293699,28	-1544905,43	-40,2	38386,05
Листопад	2252444,58	-41254,70	-1,8	22936,99
Грудень	4531296,75	+2278852,17	+101,2	22524,45
Разом за 2021 рік	18664572,22	-	-	-

Джерело: побудовано та розраховано автором на підставі [13]

Аналіз, поведений у табл. 2.2, показав, що в 2021 році у розрізі за місяцями дохід філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» без ПДВ мав тенденцію як до зростання, так і до зменшення.

В 2021 році збільшення доходу філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» без ПДВ у порівнянні з попереднім місяцем спостерігається у наступних місяцях: у червні, липні, вересні та грудні. В 2021 році пик зростання доходу без ПДВ у філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» спостерігається в грудні місяці: дохід підприємства без ПДВ у порівнянні з попереднім місяцем, тобто у порівнянні з листопадом збільшився на 2278852,17 грн. або на 101,2 % (тобто зріс в 2 рази).

В 2021 році зменшення доходу без ПДВ у філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у порівнянні з попереднім місяцем спостерігається у наступних місяцях: у серпні, жовтні та листопаді. В 2021 році найбільш суттєво зменшився дохід без ПДВ у філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» порівняно з попереднім місяцем – в жовтні місяці: дохід підприємства без ПДВ у порівнянні з попереднім місяцем, тобто у порівнянні з вереснем зменшився на 1544905,43 грн. або на 40,2 %.

Найбільше абсолютне значення 1 % приросту доходу підприємства без ПДВ спостерігається в жовтні місяці та складає 38386,05 грн., а найменше абсолютне значення 1 % приросту доходу підприємства без ПДВ спостерігається в липні місяці та складає 16345,04 грн.

В табл. 2.3 проведемо аналіз динаміки витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у розрізі за місяцями в 2021 році (за 9 місяців роботи – з квітня по грудень).

Аналіз, проведений у табл. 2.3, показав, що в 2021 році у розрізі за місяцями витрати ПП «Основа-Р» мають тенденцію як до зростання, так і до зменшення.

**Аналіз динаміки витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа»
у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у розрізі
за місяцями в 2021 році (за 9 місяців роботи – з квітня по грудень)**

Місяць	Витрати підприємства, грн.	Ланцюговий абсолютний приріст, грн.	Ланцюговий темп приросту, %	Абсолютне значення 1 % приросту, грн.
Квітень	13250,76	-	-	-
Травень	18802,64	+5551,88	+41,9	132,51
Червень	1629011,74	+1610209,10	+8563,7	188,03
Липень	2060824,98	+431813,24	+26,5	16290,12
Серпень	1820287,43	-240537,55	-11,7	20608,25
Вересень	3666720,60	+1846433,17	+101,4	18202,87
Жовтень	2179168,81	-1487551,79	-40,6	36667,21
Листопад	2424773,85	+245605,04	+11,3	21791,69
Грудень	4512327,61	+2087553,76	+86,1	24247,74
Разом за 2021 рік	18325168,42	-	-	-

Джерело: побудовано та розраховано автором на підставі [13]

В 2021 році збільшення суми витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у порівнянні з попереднім місяцем спостерігається у наступних місяцях: у травні, червні, липні, вересні, листопаді та грудні. В 2021 році пик зростання розміру витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» за показником ланцюговий абсолютний приріст спостерігається в грудні місяці: витрати підприємства у порівнянні з попереднім місяцем, тобто у порівнянні з листопадом збільшилися на 2087553,76 грн. В 2021 році пик зростання розміру

витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» за показником ланцюговий темп приросту спостерігається в червні місяці: витрати підприємства у порівнянні з попереднім місяцем, тобто порівняно з травнем збільшилися на 8563,7 % (тобто зросли майже у 87 разів). Таке різке зростання розміру витрат пов'язане з тим, що в червні філія ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» розпочало виробництво продукції, а до цього два місяці (квітень та травень) були підготовчими до процесу виробництва.

В 2021 році зменшення суми витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у порівнянні з попереднім місяцем спостерігається у наступних місяцях: у серпні та жовтні. Найбільш суттєво зменшилися витрати філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» порівняно з попереднім місяцем в 2021 році – в жовтні місяці: витрати підприємства у порівнянні з попереднім місяцем, тобто у порівнянні з вереснем зменшилися на 1487551,79 грн. або на 40,6 % (тобто зменшилися майже в 2 рази).

В 2021 році найбільше абсолютне значення 1 % приросту витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» спостерігається в жовтні місяці та складає 36667,21 грн., а найменше абсолютне значення 1 % приросту витрат підприємства спостерігається в травні місяці та складає 132,51 грн. Така суттєва різниця пов'язана з тим, що у квітні та травні в філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» не було виробництва продукції.

Візуалізацію та порівняння динаміки доходів і витрат у розрізі за місяцями в 2021 році (тобто за 9 місяців роботи – з квітня по грудень) філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» відображено на рис. 2.2.

грн.

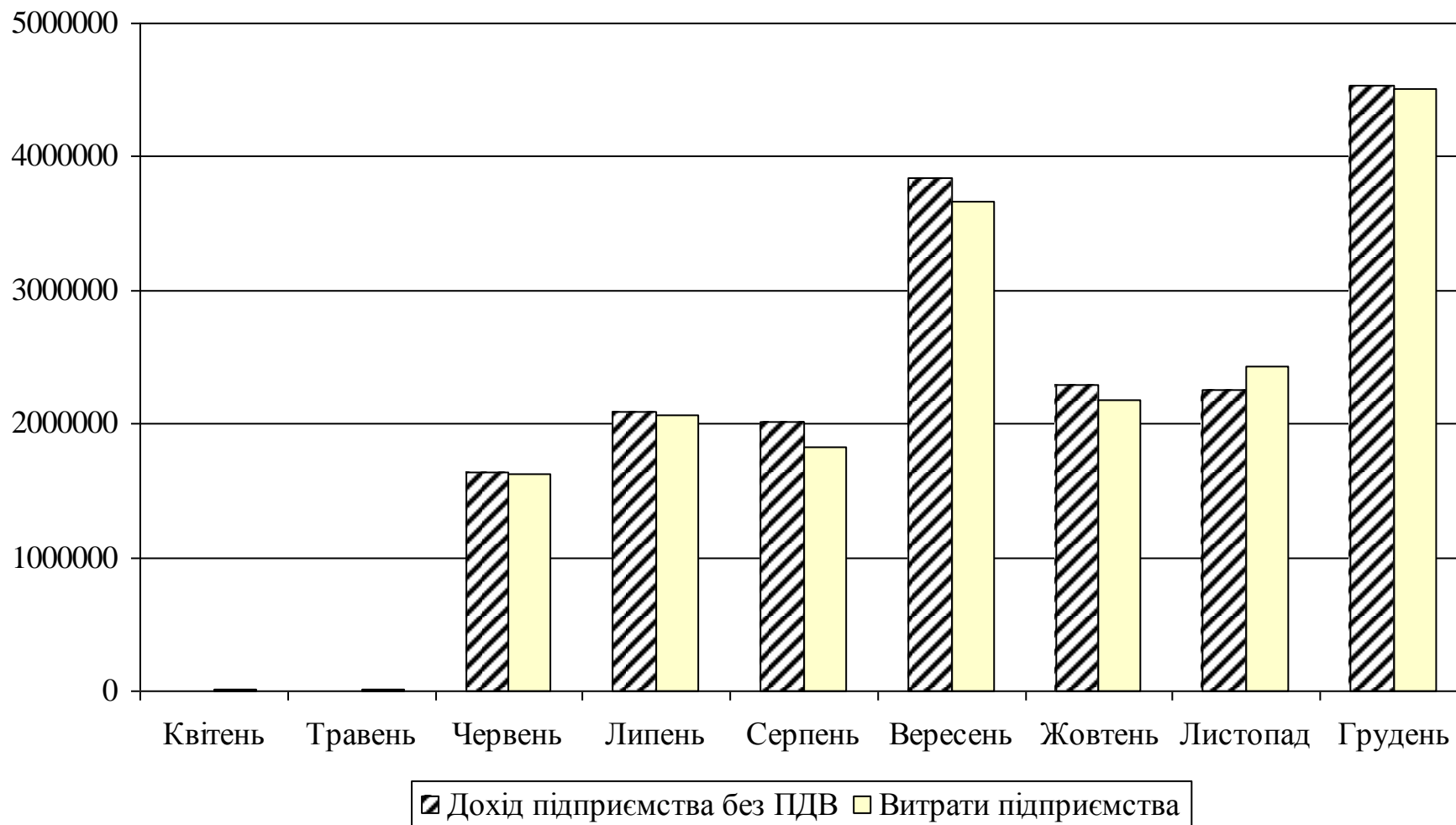

Рис. 2.2. Порівняння динаміки доходів і витрат ПП «Основа-Р» у розрізі за місяцями в 2021 році (за 9 місяців роботи – з квітня по грудень)

Як видно з рис. 2.2, у квітні та травні філія ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» не мала доходів (так як виробництво продукції ще не було запущено). У ці місяці підприємство несло лише витрати (у вигляді постійних втрат, не пов'язаних з виробництвом продукції).

Починаючи з червня в філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» було запущено виробництво продукції. Протягом періоду червень-грудень 2021 року лише у листопаді місяці спостерігається перевищення розміру витрат філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» над сумою доходів підприємства без ПДВ. Отже, у квітні, травні та листопаді 2021 року філія ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» отримувала збитки. В інші місяці 2021 року філія ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» – прибуткове підприємство.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності та оцінка рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Віконний завод «Основа»

Перший етап аналізу фінансових результатів діяльності та оцінки рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Віконний завод «Основа» – аналіз фінансової стійкості підприємства з метою визначення спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів.

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Віконний завод «Основа» проведемо за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

В табл. 2.4 проведемо розрахунок показників для аналізу фінансової стійкості ТОВ «Віконний завод «Основа» за період 2019-2022 роки.

**Показники фінансової стійкості ТОВ «Віконний завод «Основа»
за 2019-2022 рр.**

Показник	Нормативне значення	На кінець			
		2019 року	2020 року	2021 року	2022 року
Коефіцієнт автономії	> 0,5	0,470	0,654	0,585	0,766
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	2,13	1,53	1,71	1,31
Коефіцієнт виробничих фондів	$\geq 0,5$	0,425	0,523	0,571	0,478
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	Залежить від характеру господарської діяльності	1,13	0,53	0,71	0,31
Коефіцієнт маневреності власного капіталу підприємства	$\geq 0,5$	0,036	0,387	0,207	0,283
Коефіцієнт мобільності	Залежить від характеру господарської діяльності	0,94	0,51	0,59	0,57
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів підприємства	0,6-0,8	0,098	1,244	0,588	1,377

Показник	Нормативне значення	На кінець			
		2019 року	2020 року	2021 року	2022 року
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	0,116	0,285	0,221	0,105
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	< 1	0,120	0,394	0,263	0,140

Джерело: побудовано та розраховано автором на підставі [13; 18]

Таким чином, на основі показників оцінки фінансової стійкості ТОВ «Віконний завод «Основа» за період 2019-2022 роки, розрахованих в табл. 2.4, можна зробити наступні висновки:

- коефіцієнт автономії (або коефіцієнт фінансової незалежності) за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) підвищився. Це свідчить про те, що ризик появи фінансових труднощів у суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» зменшився;

- коефіцієнт фінансової залежності свідчить, що за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) фінансова залежність суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» знизилась: наприкінці 2019 року на одну гривню власних коштів припадало сукупного капіталу на суму 2,13 грн., наприкінці 2020 року – 1,53 грн., 2021 року – 1,71 грн., 2022 року – 1,31 грн.;

- коефіцієнт виробничих фондів в 2019 році та в 2022 році має недостатній рівень. Тому суб'єкту господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» слід вжити заходів щодо поповнення майна виробничого

призначення, залучивши для цього додатково власні кошти або довгострокові кредити;

- коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів свідчить, що за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) фінансова стійкість суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» зростає: наприкінці 2019 року на одну гривню власного капіталу припадало 1,13 грн. позикових коштів, наприкінці 2020 року – 0,53 грн., 2021 року – 0,71 грн., 2022 року – 0,31 грн.;

- коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить, що за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) маневреність власного капіталу суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» недостатня: частка власного капіталу, що використовується для фінансування поточної діяльності, наприкінці 2019 року складала лише 3,6 %, наприкінці 2020 року – 38,7 %, на кінець 2021 року – 20,7 %, а на кінець 2022 року – 28,3 %;

- коефіцієнт мобільності свідчить, що за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) мобільність активів суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» знижується. Так, наприкінці 2019 року на одну гривню необоротних активів суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» припадало 0,94 грн. оборотних активів підприємства, наприкінці 2020 року – 0,51 грн., наприкінці 2021 року – 0,59 грн., а наприкінці 2022 року – 0,57 грн.;

- коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) не відповідає нормативному значенню;

- коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів свідчить, що залежність суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» від зовнішніх інвесторів в 2022 році знизилась. Так, наприкінці 2019 року при фінансуванні капітальних вкладень частка

позикових коштів складала 11,6 %, наприкінці 2020 року – 28,5 %, на кінець 2021 року – 22,1 %, а на кінець 2022 року – 10,5 %. Тенденція зміни коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів свідчить про покращення фінансової стійкості суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа»;

- коефіцієнт структури довгострокових вкладень свідчить, що наприкінці 2019 року лише 12,0 % необоротних активів суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» фінансувалося за рахунок довгострокових залучених коштів, наприкінці 2020 року – вже 39,4 %, на кінець 2021 року – 26,3 %, а на кінець 2022 року – 14,0 %. Взагалі, коефіцієнт структури довгострокових вкладень суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» відповідає нормативному значенню, тобто менше одиниці ($K_{сдв} < 1$).

Усі вище розраховані показники свідчать про те, що за аналізований період (тобто за період 2019-2022 роки) фінансова стійкість суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» підвищилась, та слід і надалі вживати заходи щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Наступний етап аналізу фінансових результатів діяльності та оцінки рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Віконний завод «Основа» – це аналіз показників оцінки ліквідності суб'єкта господарювання.

Аналіз показників оцінки ліквідності суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» за період 2020-2022 роки проведемо в табл. 2.5.

На основі аналізу, проведеного в табл. 2.5, можна зробити висновок, що у ТОВ «Віконний завод «Основа» протягом періоду 2020-2022 рр. далеко не всі показники ліквідності відповідають нормативному значенню. Проте проведений аналіз дозволяє зробити висновки, що спостерігається позитивна тенденція до збільшення ліквідності.

**Показники ліквідності ТОВ «Віконний завод «Основа»
за 2020-2022 рр.**

Показник	Нормативне значення	На кінець					
		2020 року		2021 року		2022 року	
		факт	відповідність нормативу	факт	відповідність нормативу	факт	відповідність нормативу
Коефіцієнт покриття	≥ 2	3,979	+	1,486	-	2,506	+
Коефіцієнт швидкої ліквідності	≥ 1	0,544	-	0,256	-	1,033	+
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,059	-	0,007	-	0,022	-
Частка оборотних засобів в активах підприємства	-	0,338		0,371		0,361	
Розмір власних оборотних засобів, тис. грн.	Середньо-галузеве	2960		2463		4538	

Джерело: побудовано та розраховано автором на підставі [13; 18]

Наступний етап аналізу – дослідження структури ліквідності балансу суб'єкта господарювання.

Структуру ліквідності активу балансу ТОВ «Віконний завод «Основа» на кінець 2022 року зображено на рис. 2.3.

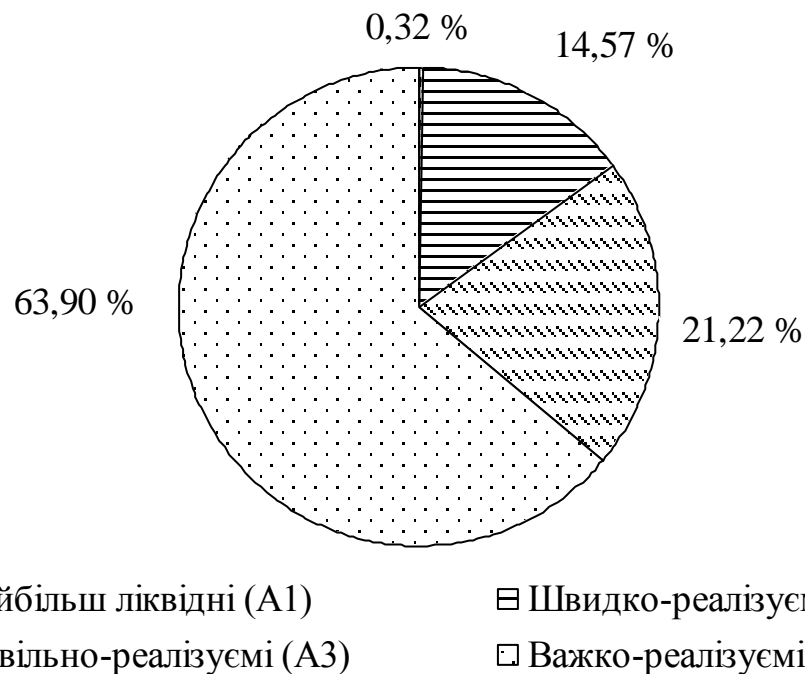

Рис. 2.3. Структура ліквідності активу балансу ТОВ «Віконний завод «Основа» на кінець 2022 р.

Джерело: побудовано автором на підставі [13]

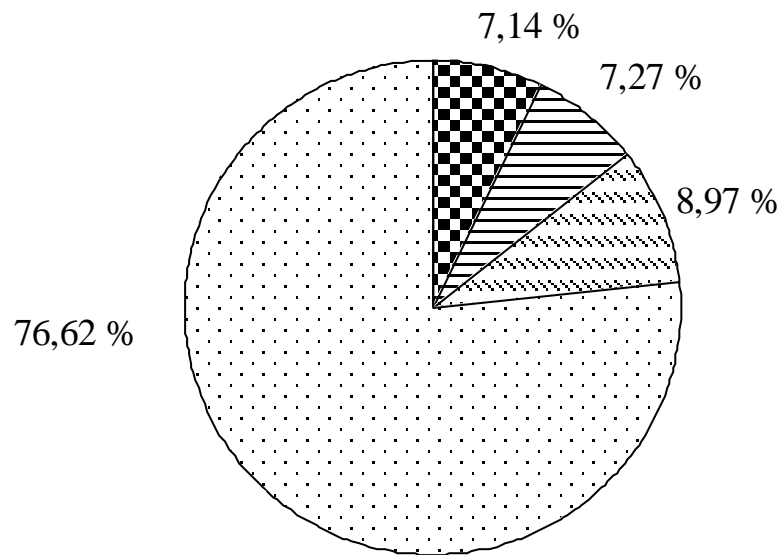
Як видно з рис. 2.3, наприкінці 2022 року найбільшу питому вагу в балансі ТОВ «Віконний завод «Основа» мають важко-ліквідні активи (63,90 %), а найменшу питому вагу займають високоліквідні активи (лише 0,32 %).

Структуру ліквідності пасиву балансу ТОВ «Віконний завод «Основа» на кінець 2022 року зображено на рис. 2.4.

Як видно з рис. 2.4, наприкінці 2022 року найбільшу питому вагу в балансі ТОВ «Віконний завод «Основа» мають постійні зобов'язання (76,62 %), а найменшу питому вагу займають найбільш термінові зобов'язання підприємства (7,14 %).

Баланс суб'єкта господарювання вважається абсолютно ліквідним, якщо:

$$A_1 \geq \Pi_1; A_2 \geq \Pi_2; A_3 \geq \Pi_3; A_4 \leq \Pi_4, \quad (2.1)$$

■ Найбільш термінові (П1)	▨ Коротко-строкові (П2)
▩ Довгострокові (П3)	□ Постійні (П4)

Рис. 2.4. Структура ліквідності пасиву балансу ТОВ «Віконний завод «Основа» на кінець 2022 р.

Джерело: побудовано автором на підставі [13]

У разі, якщо одна або декілька нерівностей системи мають протилежний знак порівняно з оптимальним варіантом, ліквідність балансу відрізняється від абсолютної.

Проведений аналіз свідчить, що баланс суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа», починаючи з кінця 2019 року (тобто за останні чотири роки) не є абсолютно ліквідним, тому що не всі нерівності виконуються.

2.3. Аналіз впливу загроз на фінансово-економічну безпеку ТОВ «Віконний завод «Основа»

Оцінювання ефективності протидії загрозам фінансово-економічній безпеці суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» проведено шляхом анкетного опитування українських

підприємців, в тому числі методом анкетного опитування керівництва та робітників суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа».

Анкетне опитування українських підприємців, керівництва та робітників ТОВ «Віконний завод «Основа» проводилось у два етапи.

На першому етапі за участю провідних експертів та спеціалістів-практиків із розширеного кола потенційних внутрішніх загроз фінансово-економічній безпеці суб'єктів господарювання відібрано перелік найбільш суттєвих, а решту віднесено до інших.

Зокрема, в результаті опитування до числа найважливіших внутрішніх загроз фінансово-економічній безпеці суб'єктів господарювання українськими підприємцями віднесено:

- бойові дії через військову агресію з боку росії;
- недостатність фінансових ресурсів у підприємства;
- недостатність інтелектуальних ресурсів (персоналу) підприємства;
- недостатність матеріальних ресурсів у підприємства;
- недосконалість загального менеджменту на підприємстві;
- недосконалість роботи комерційного підрозділу підприємства;
- недосконалість роботи (або відсутність) на підприємстві підрозділу безпеки;
- конфлікт інтересів із постачальниками;
- конфлікт інтересів із покупцями;
- мікроклімат в колективі підприємства;
- неуважність покупців;
- правопорушення працівників підприємства керівної та середньої ланки;
- правопорушення працівників підприємства низової ланки.

На другому етапі в процесі оцінювання ефективності протидії загрозам фінансово-економічній безпеці ТОВ «Віконний завод «Основа» шляхом анкетного опитування керівництва та робітників суб'єкта

господарювання за визначеним на першому етапі переліку найважливіших внутрішніх загроз фінансово-економічній безпеці суб'єктів господарювання отримано усереднені результати за період 2020-2022 рр., які подано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Оцінка впливу основних видів внутрішніх загроз
фінансово-економічній безпеці ТОВ «Віконний завод «Основа»
за 2020-2022 рр.**

Загрози	Вагомість показника, %			Абсолютне відхилення (+, -), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	до 2020 р.	до 2021 р.
Бойові дії через військову агресію з боку росії	12,8	12,4	12,2	-0,6	-0,2
Недостатність фінансових ресурсів	25,4	28,1	29,7	+4,3	+1,6
Недостатність матеріальних ресурсів	8,3	8,1	7,6	-0,7	-0,5
Недосконалість роботи (або відсутність) підрозділу безпеки	10,4	11,4	12,2	+1,8	+0,8
Недостатність інтелектуальних ресурсів (персоналу) підприємства	4,5	4,2	3,7	-0,8	-0,5

Продовження табл. 2.6

Загрози	Вагомість показника, %			Абсолютне відхилення (+, -), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	до 2020 р.	до 2021 р.
Недосконалість загального менеджменту	3,2	2,9	2,8	-0,4	-0,1
Недосконалість роботи комерційного підрозділу	5,8	5,6	5,5	-0,3	-0,1
Мікроклімат в колективі	1,6	1,7	1,5	-0,1	-0,2
Конфлікт інтересів з постачальниками	8,4	8,0	7,6	-0,8	-0,4
Конфлікт інтересів з покупцями	2,7	2,5	2,0	-0,7	-0,5
Забудькуватість покупців	2,5	2,6	2,8	+0,3	+0,2
Правопорушення працівників підприємства керівної і середньої ланки	2,9	2,6	2,6	-0,3	0
Правопорушення працівників низової ланки	8,7	7,4	7,2	-1,5	-0,2
Інші	2,8	2,5	2,6	-0,2	+0,1

Джерело: побудовано автором шляхом анкетного опитування керівництва та робітників ТОВ «Віконний завод «Основа»

Як видно з розрахунків, проведених в табл. 2.6, протягом всього аналізованого періоду, тобто з 2020 р. по 2022 р. українськими підприємцями до числа найвпливовіших внутрішніх загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання в Україні першочергово віднесено недостатність фінансових ресурсів у підприємства (у середньому за період 2020-2022 рр. – 27,7 %).

Також українськими підприємцями до числа найвпливовіших внутрішніх загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання в Україні віднесено бойові дії через військову агресію з боку Росії (у середньому за період 2020-2022 рр. – 12,5 %).

На третьому місці серед найвпливовіших внутрішніх загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання в Україні – недосконалість роботи (або відсутність) підрозділу безпеки (у середньому за період 2020-2022 рр. – 11,3 %).

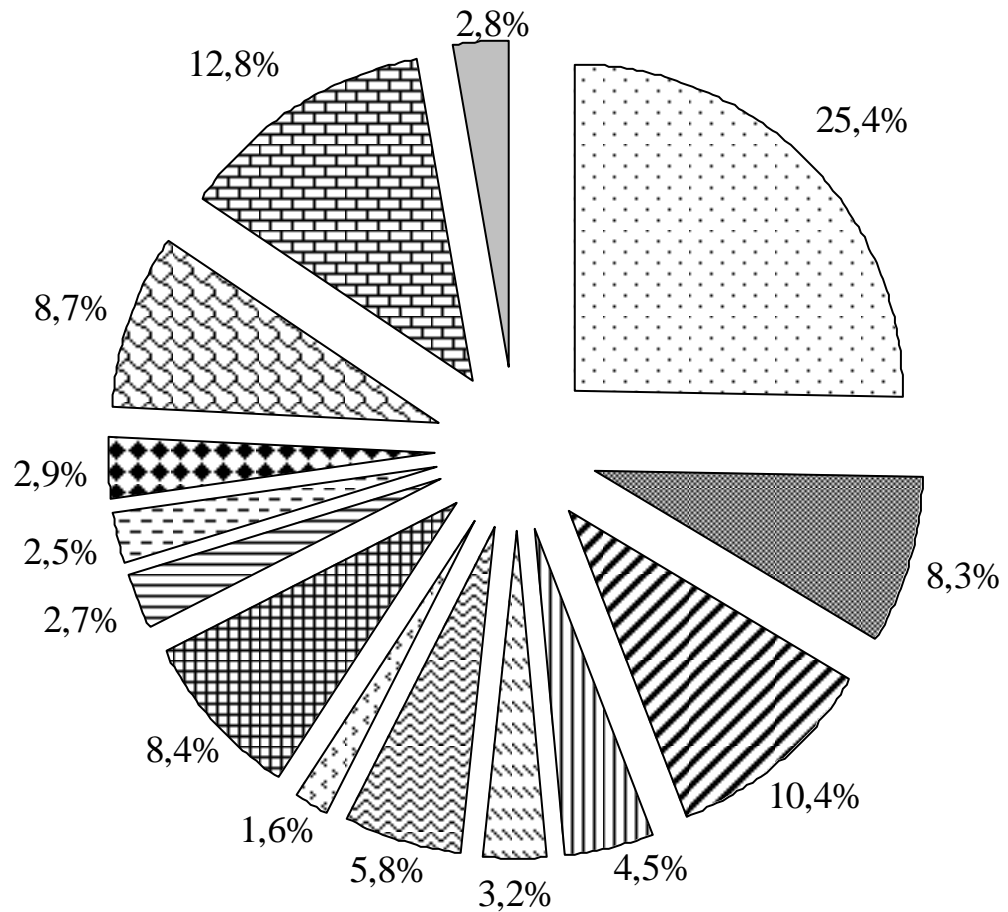
Для наочності на рис. 2.5 зображено структуру внутрішніх загроз економічній суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа» в 2020 році.

На рисунку 2.6 зображено структуру внутрішніх загроз економічній безпеці ТОВ «Віконний завод «Основа» в 2021 році.

На рисунку 2.7 зображено структуру внутрішніх загроз економічній безпеці ТОВ «Віконний завод «Основа» в 2022 році.

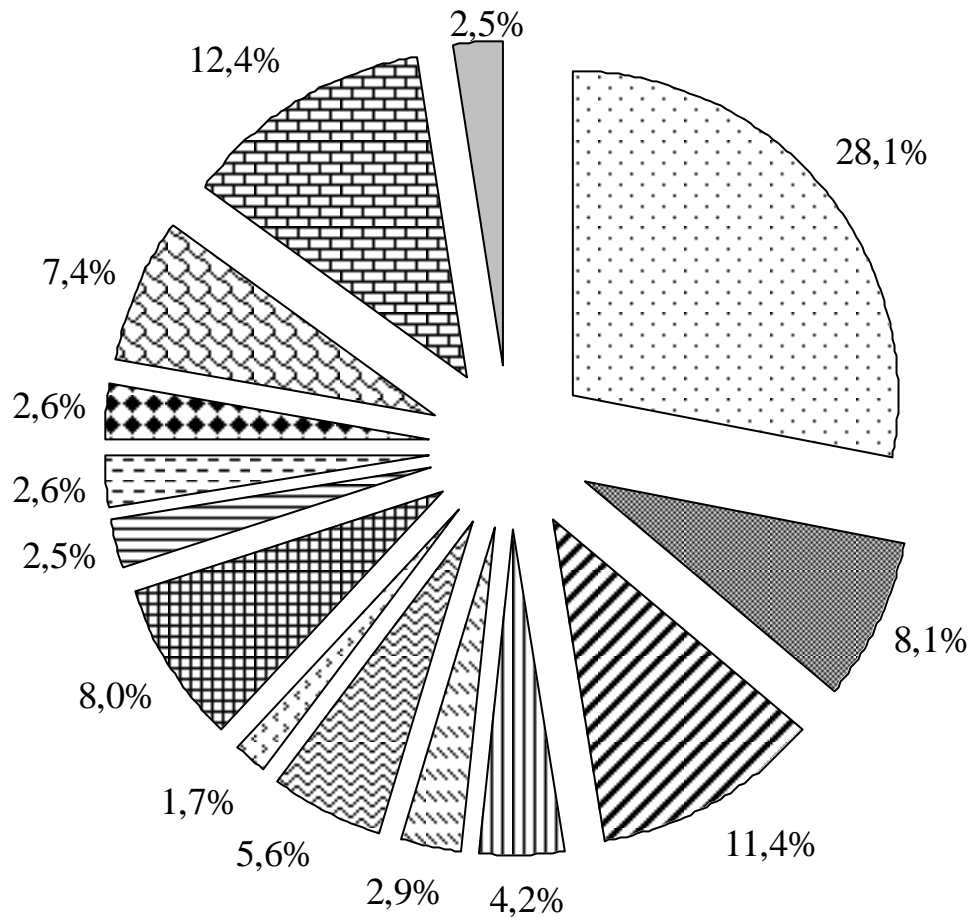
До числа вагомих факторів впливу на економічну безпеку ТОВ «Віконний завод «Основа» відносяться також:

- конфлікти інтересів із постачальниками та недостатність матеріальних ресурсів у суб'єкта господарювання (у середньому за період 2020-2022 рр. по 8,0 %);
- адміністративні правопорушення працівників низової ланки (у середньому за період 2020-2022 рр. – 7,8 %);
- недосконалість роботи комерційних підрозділів (у середньому за період 2020-2022 рр. – 5,6 %).

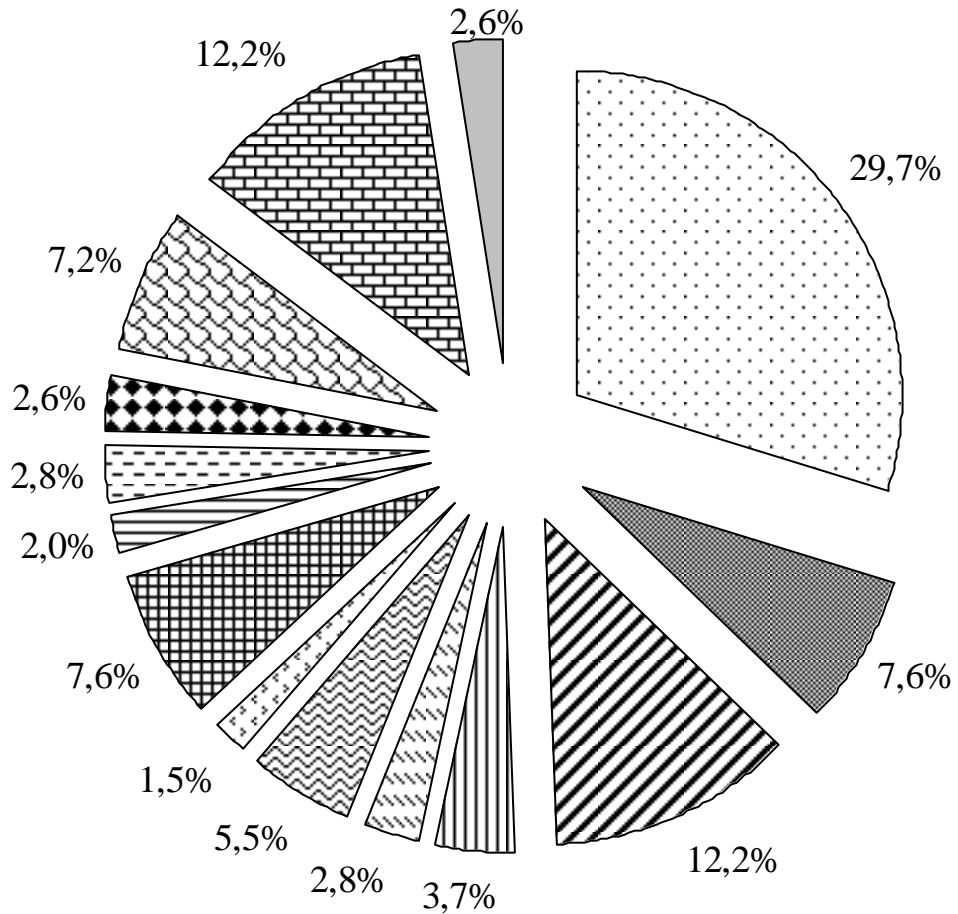
- Недостатність фінансових ресурсів
- Недостатність матеріальних ресурсів
- ▣ Відсутність підрозділу безпеки
- ▢ Недостатність інтелектуальних ресурсів
- ▤ Недосконалість загального менеджменту
- ▥ Недосконалість роботи комерційного підрозділу
- ▦ Мікроклімат в колективі
- ▧ Конфлікт інтересів з постачальниками
- ▨ Конфлікт інтересів з покупцями
- ▩ Забудькуватість покупців
- Правопорушення працівників керівної і середньої ланки
- Правопорушення працівників низової ланки
- ▬ Кримінальні впливи
- ▭ Інші

**Рис. 2.5. Структура внутрішніх загроз економічній безпеці
ТОВ «Віконний завод «Основа» в 2020 р.**

- Недостатність фінансових ресурсів
- Недостатність матеріальних ресурсів
- Відсутність підрозділу безпеки
- Недостатність інтелектуальних ресурсів
- Недосконалість загального менеджменту
- Недосконалість роботи комерційного підрозділу
- Мікроклімат в колективі
- Конфлікт інтересів з постачальниками
- Конфлікт інтересів з покупцями
- Забудькуватість покупців
- Правопорушення працівників керівної і середньої ланки
- Правопорушення працівників низової ланки
- Кримінальні впливи
- Інші

**Рис. 2.6. Структура внутрішніх загроз економічній безпеці
ТОВ «Віконний завод «Основа» в 2021 р.**

- Недостатність фінансових ресурсів
- Недостатність матеріальних ресурсів
- Відсутність підрозділу безпеки
- Недостатність інтелектуальних ресурсів
- Недосконалість загального менеджменту
- Недосконалість роботи комерційного підрозділу
- Мікроклімат в колективі
- Конфлікт інтересів з постачальниками
- Конфлікт інтересів з покупцями
- Забудькуватість покупців
- Правопорушення працівників керівної і середньої ланки
- Правопорушення працівників низової ланки
- Кримінальні впливи
- Інші

**Рис. 2.7. Структура внутрішніх загроз економічній безпеці
ТОВ «Віконний завод «Основа» в 2022 р.**

Оцінка ефективності протидії загрозам економічній безпеці суб'єкта господарювання ТОВ «Віконний завод «Основа», проведена шляхом опитування українських підприємців (в тому числі шляхом анкетного опитування робітників його підприємства), дозволила виокремити найбільш вагомі з них:

- низький рівень забезпечення фінансовими ресурсами;
- бойові дії через військову агресію з боку росії;
- недосконалість роботи (або відсутність) на підприємстві служби безпеки;
- недостатнє забезпечення матеріальними ресурсами;
- конфлікт інтересів з постачальниками, тобто неузгодженість інтересів суб'єктів господарювання з постачальниками;
- зловживання з боку працівників.

Таким чином, успішне виконання суб'єктами господарювання своїх функцій, їх стійке становище на ринку неможливе без забезпечення їх економічної безпеки. Вирішенню цього завдання повинен сприяти чітко налагоджений механізм забезпечення економічної безпеки кожного конкретного суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТОВ «ВІКОННИЙ
ЗАВОД «ОСНОВА»

3.1. Напрями удосконалення управління фінансово-економічною безпекою українських суб'єктів господарювання у сучасних умовах

В період нестабільності економіки незалежні самостійні суб'єкти господарювання не зможуть успішно діяти на ринку, не забезпечивши економічну безпеку своїх підприємств. Протягом останніх років на більшості підприємств України відбувалися позитивні кількісні зміни, досягнуті переважно завдяки екстенсивним чинникам розвитку. Проте, тепер ці фактори вже вичерпали свої можливості впливу та не забезпечують прибутковості підприємствам.

Сучасний ринок постійно змінюється. Швидкість змін настільки велика, що саме пристосування до них стає істотною перевагою підприємств у конкурентній боротьбі. У цих умовах підприємства, що прагнуть зміцнити свої конкурентні позиції, повинні орієнтуватися на нові підходи, принципи та методи організації й ведення бізнес процесів, заснованих на удосконаленні саме внутрішнього механізму управління економічною безпекою. Саме тому першочерговою проблемою на сьогоdnішньому етапі розвитку всіх українських підприємств, які виробляють товари або надають послуги, є пошук шляхів забезпечення їх економічної безпеки.

Рівень економічної безпеки суб'єкта господарювання – це показник його фінансової конкурентоспроможності, тобто кредитоспроможності, платоспроможності, виконання зобов'язань перед державою й іншими суб'єктами господарювання.

Економічна безпека суб'єкта господарювання – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин суб'єкта господарювання, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Економічну безпеку суб'єкта господарювання треба систематично й всебічно оцінювати з використанням різних методів аналізу. Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності суб'єкта господарювання, і як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції, до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства.

3.2. Удосконалення управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Віконний завод «Основа» шляхом оптимізації товарно-матеріальних запасів підприємства

Розроблено велике число оптимізаційних моделей виробничих запасів. Розроблені оптимізаційні моделі виробничих запасів відрізняються різним ступенем складності, у різній мірі враховують різноманіття умов утворення запасів і, як і будь-які моделі, описують дійсні процеси з досить великою погрішністю. Найбільш простою моделлю оптимізації виробничих запасів є модель Уілсона.

Результати розрахунків по обґрунтуванню оптимізації товарно-матеріальних запасів на ПП «Основа-Р» на прикладі рами 4В (білої) зведемо в таблицю 3.1.

Розрахунки, проведені в таблиці 3.1, свідчать, що для мінімізації витрат ПП «Основа-Р» розмір закупівельної партії рами 4В (білої) повинен складати 1495 пог. м. За рахунок оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої) валовий прибуток ПП «Основа-Р» за рік зросте на 64,3 тис. грн.

**Обґрунтування оптимізації товарно-матеріальних запасів
на прикладі рами 4В (білої)**

Показники	Алгоритм розрахунку	Розрахунок
Оптимальна партія постачання рами 4В (білої), пог. м	$Q = \sqrt{\frac{2 * \Pi * B_1}{B_2}}$	$Q = \sqrt{\frac{2 * 41884 * 4800}{180}} = 1495$
Кількість поставок за рік	$n = \frac{\Pi}{Q}$	$n = \frac{41884}{1495} \approx 28$
Інтервал між поставками, днів	$I = \frac{D * Q}{\Pi}$	$I = \frac{360 * 1495}{41884} \approx 13$
Норма поточного запасу в днях	$H_{\text{пот}} = \frac{I}{2}$	$H_{\text{пот}} = \frac{13}{2} = 6,5 \approx 6$
Зміна норми запасу обігових коштів в днях	$\Delta H_3 = H_{\text{пот}} - H_{\phi}$	$\Delta H_3 = 6 - 15 = -9$
Денна витрата матеріалу, грн./день	$P_{\text{дн}} = \frac{M}{D}$	$P_{\text{дн}} = \frac{17867821,72}{360} = 49\,632,84$
Зміна нормативу обігових коштів при зміні норми запасу, грн.	$\Delta \text{НОК}_3 = \Delta H_3 * P_{\text{дн}}$	$\Delta \text{НОК}_3 = -9 * 49\,632,84 = -446\,695,56$
Сума приросту валового прибутку, отримана за рахунок вивільнення з обороту обігових коштів, грн.	$\Delta \Pi = (D_{\phi} - B_{\phi}) * * \frac{O_c(\phi)}{O_c(\phi) - \Delta \text{НОК}_3} - * (D_{\phi} - B_{\phi})$	$\Delta \Pi = (18\,664\,572,22 - 18\,325\,168,42) * \frac{2672274,34}{2672274,34 - 446695,56} - (18\,664\,572,22 - 18\,325\,168,42) = 64\,311,97$

Аналогічні розрахунки можна провести по всім іншим видам матеріальних ресурсів підприємства.

Підвищення прибутку підприємства свідчить про доцільність проекту з оптимізації товарно-матеріальних запасів ПП «Основа-Р», що дозволить вивільнити з обороту обігові кошти підприємства, мінімізувати витрати на організацію замовлень і на збереження виробничих запасів на складі, тобто удосконалити управління матеріальними ресурсами. В результаті покращаться усі показники діяльності підприємства в цілому, а саме – зросте прибуток підприємства шляхом удосконалення управління матеріальними ресурсами.

В таблиці 3.2 проведемо розрахунок та порівняємо показники ефективності використання матеріальних ресурсів на ПП «Основа-Р» (філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України) до і після оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої).

Таблиця 3.2

Порівняння показників ефективності використання матеріальних ресурсів до і після оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої)

Показники	До оптимізації товарно-матеріальних запасів	Після оптимізації товарно-матеріальних запасів	Відхилення (+,-)	
			абсолютне	відносне, %
Чистий дохід підприємства, грн.	18 664 572,22	18 664 572,22	0	0
Вартість матеріалів та комплектуючих, грн.	17 867 821,72	17 421 126,16	-446 695,56	-2,5

Показники	До оптимізації товарно- матеріальних запасів	Після оптимізації товарно- матеріальних запасів	Відхилення (+,-)	
			абсолютне	відносне, %
Матеріаловіддача, грн.	1,04	1,07	+0,03	+2,6
Матеріаломісткість, грн.	0,96	0,93	-0,02	-2,5

Джерело: побудовано та розраховано автором на підставі [13; 18]

Розрахунки, проведені в таблиці 3.2, показали, що після оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої) на філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» покращаться усі показники ефективності використання матеріальних ресурсів, а саме:

- матеріальні витрати філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» за рахунок зміни оборотності обігових коштів, тобто за рахунок вивільнення з обороту обігових коштів шляхом оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої) зменшаться на 446,7 тис. грн. або на 2,5 %;

- матеріаловіддача після оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої) збільшиться на 3 коп. або на 2,6 %;

- матеріаломісткість після вивільнення з обороту обігових коштів шляхом оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої) зменшиться на 2 коп. або на 2,5 %.

Для більш наглядного обґрунтування доцільності проекту з оптимізації товарно-матеріальних запасів філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» на прикладі

рами 4В (білої) зміну показників «матеріаловіддача» та «матеріаломісткість» зобразимо на рисунку 3.1.

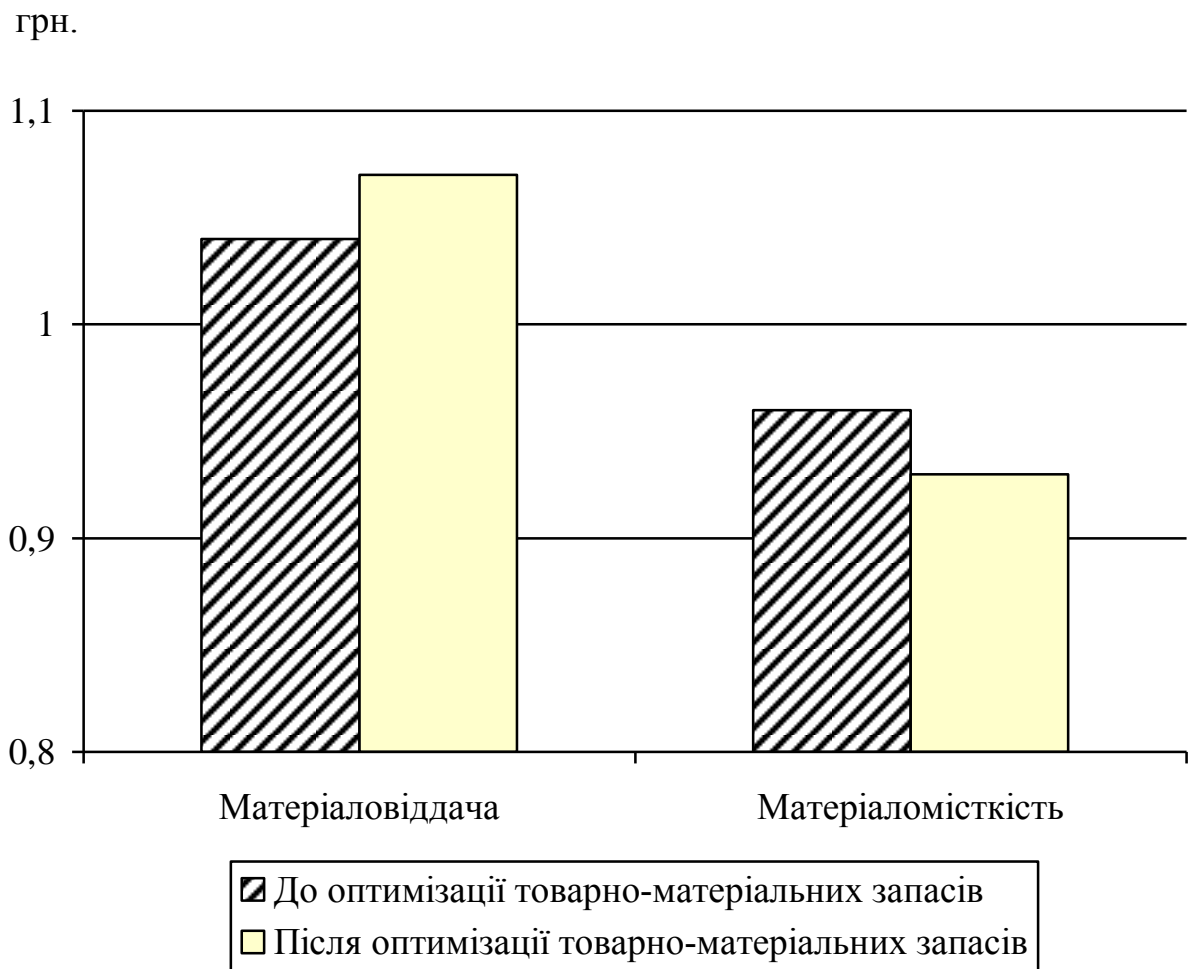

Рис. 3.1. Порівняння матеріаловіддачі та матеріаломісткості до і після оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої)

Джерело: побудовано автором

Зростання матеріаловіддачі та зниження матеріаломісткості свідчать про удосконалення управління системою матеріально-технічного забезпечення на філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р», що сприяє забезпеченню фінансово-економічної безпеки ТОВ «Віконний завод «Основа».

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведені у роботі, свідчать про важливість і необхідність удосконалення управління фінансово-економічною безпекою підприємства, та дозволяють зробити наступні висновки:

Досліджено сутність категорії «фінансової» та «економічної» безпеки господарюючих суб'єктів. Встановлено, що економічна безпека підприємства є складною категорією, і тому включає певні складові. Фінансова безпека є однією з найважливіших складових системи економічної безпеки підприємства, оскільки фінансова складова є основою в сучасній економіці як на макро-, так і на мікрорівні. Тому для господарюючих суб'єктів актуальною є проблема забезпечення саме фінансово-економічної безпеки.

Розглянуто організаційно-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів. Встановлено, що тільки системний підхід до управління інформаційним забезпеченням фінансово-економічної безпеки дасть позитивні результати.

Розглянуто принципи організації управління фінансово-економічною безпекою господарюючих суб'єктів. Встановлено, що процес управління фінансово-економічною безпекою господарюючого суб'єкта потребує розроблення відповідного механізму, компонентами якого є сукупність фінансових інтересів господарюючого суб'єкта, організаційна структура принципів і методів управління.

У 2021 році доходна частина філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» склала 18664,6 тис. грн., витратна частина – 18325,2 тис. грн. Таким чином, у 2021 році ПП «Основа-Р» отримало прибуток в сумі 339,4 тис. грн.

В 2021 році збільшення доходу філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» без ПДВ у

порівнянні з попереднім місяцем спостерігається у наступних місяцях: у червні, липні, вересні та грудні. В 2021 році пик зростання доходу без ПДВ у філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» спостерігається в грудні місяці: дохід підприємства без ПДВ у порівнянні з попереднім місяцем, тобто у порівнянні з листопадом збільшився на 2278852,17 грн. або на 101,2 % (тобто зріс в 2 рази).

В 2021 році зменшення доходу без ПДВ у філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» у порівнянні з попереднім місяцем спостерігається у наступних місяцях: у серпні, жовтні та листопаді. В 2021 році найбільш суттєво зменшився дохід без ПДВ у філії ТОВ «Віконний завод «Основа» у центральному регіоні України ПП «Основа-Р» порівняно з попереднім місяцем – в жовтні місяці: дохід підприємства без ПДВ у порівнянні з попереднім місяцем, тобто у порівнянні з вереснем зменшився на 1544905,43 грн. або на 40,2 %.

Найбільше абсолютне значення 1 % приросту доходу підприємства без ПДВ спостерігається в жовтні місяці та складає 38386,05 грн., а найменше абсолютне значення 1 % приросту доходу підприємства без ПДВ спостерігається в липні місяці та складає 16345,04 грн.

Обґрунтовано оптимізацію товарно-матеріальних запасів на ПП «Основа-Р». Встановлено, що для мінімізації витрат ПП «Основа-Р» розмір закупівельної партії рами 4В (білої) повинен складати 1495 пог. м. За рахунок оптимізації товарно-матеріальних запасів рами 4В (білої) валовий прибуток ПП «Основа-Р» за рік зросте на 64,3 тис. грн., покращаться усі показники ефективності використання матеріальних ресурсів, а саме: матеріаловіддача збільшиться на 3 коп. або на 2,6 %, а матеріаломісткість зменшиться на 2 коп. або на 2,5 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вівчар О. І. Безпека бізнесу : навч. посіб. Тернопіль : ФОП Шпак В.Б., 2019. 277 с.
2. Гарбузюк К. Г., Ткаченко С. О. Концептуальні основи забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. *Авіація, промисловість, суспільство* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кременчук, 12 трав. 2022 р.). Харків : ХНУВС, 2022. С. 795-798.
3. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства : монографія. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
4. Денисенко М. П., Третяк Є. В. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 59-63.
5. Дмитренко В. І. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств будівельної галузі: теоретичний та практичний аспекти. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 11-1. С. 74-79.
6. Економічна безпека підприємництва в Україні : монографія / Г. В. Ситник ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 284 с.
7. Економічна безпека підприємства : підручник / за заг. ред. А. М. Дідика. Львів : НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.
8. Іванова Н. С. Економічна безпека : навч. посіб. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
9. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с.

10. Марина А. С., Єланська Н. О., Петренко М. А. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 495-500.

11. Олійник Т. І. Економічна безпека суб'єкта господарювання: сутність та підходи до визначення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 18. С. 42-46.

12. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства : навч.-метод. посіб. / за ред. З. Б. Живко. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.

13. Офіційний сайт заводу «Основа». URL: <https://osnova.companу/> (дата звернення: 01.02.2023).

14. Сніщенко Р. Г. Економічна безпека діяльності суб'єктів господарювання : методологія оцінки та механізми забезпечення : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 530 с.

15. Сніщенко Р. Г. Проблеми економічної безпеки господарюючих суб'єктів в умовах нестабільності : монографія. Тернопіль : Крок, 2019. 276 с.

16. Соломіна Г. В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва : навч. посіб. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с.

17. Соціально-економічна безпека : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Драган. Київ : Кафедра, 2019. 277 с.

18. Як розрахувати фінансові показники (коефіцієнти). *Бібліотека бухгалтерського обліку*. URL: <http://www.pro-u4ot.info> (дата звернення: 08.02.2023).

19. Якубович З. В. Методи і підходи до оцінювання рівня економічної безпеки машинобудівних підприємств. URL: <http://www.gia-arbitr.ua> (дата звернення: 05.02.2023).

20. Ярмак О. В. Економічна безпека підприємства : навч.-метод. посіб. для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі

знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка». Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92 с.